

Надання позик фізичним особам, не пов'язаним через капітальну компанію - правові, податкові норми та зобов'язання (станом на січень 2026 року)

Igor Kyrzczewski · 13.01.2026 · Księgowość – Spółki

Капітальні компанії, такі як товариства з обмеженою відповідальністю (спółка з о.о.) або акціонерні товариства (спółка акційна), все більше розглядають можливість надання кредитів фізичним особам, які не пов'язані фінансово або особисто. Це може бути епізодична підтримка (наприклад, для працівників або підрядників) або елемент бізнес-моделі (наприклад, фінансування клієнтів). В залежності від характеру і масштабу діяльності виникають різні юридичні та податкові зобов'язання. У цій статті розглянуті ключові нормативні акти, з акцентом на аспекти, які стосуються бухгалтерських компаній, які обслуговують такі суб'єкти.

1. Законність надання кредитів компаніїю

Відповідно до Цивільного кодексу (статті 720–724 ЦК), кредитний договір є цивільно-правовою угодою, доступною для будь-якого суб'єкта, включаючи капітальні компанії. Компанія може надавати кредити фізичним особам, які не пов'язані, якщо дія входить в її правоспроможність і не порушує предмет бізнесу, зазначений у KRS (хоча надання кредитів не вимагає реєстрації в PKD як основного бізнесу, якщо це епізодично).

Ключове відмінність:

- **Епізодичні кредити** → не вимагають спеціальних дозволів чи реєстрації.
- **Професійне/Регулярне надання споживчих кредитів** → компанія стає кредитною установою і підлягає нормам глави 5а Закону про споживчий кредит та нагляду з боку KNF.

2. Кредитна установа - Коли компанія повинна виконувати додаткові вимоги?

Визначення кредитної установи (стаття 59а Закону про споживчий кредит): підприємець, який надає споживчі кредити в рамках свого бізнесу, поза банківською діяльністю.

Вимоги (якщо актуально на 2026 рік):

- Юридична форма: виключно товариство з обмеженою відповідальністю (сп. з о.о.) або акціонерне товариство (С.А.).
- Мінімальний статутний капітал: залежно від масштабу, але для нових суб'єктів часто вимагає 1 000 000 PLN, покритих грошовим внеском (деталі на сайті KNF).
- Вступ до реєстру кредитних установ, що ведеться KNF.
- Нагляд KNF (з 1 січня 2024 року включає контроль за дотриманням Закону про споживчий кредит, включаючи ліміти витрат).

Якщо компанія надає кредити епізодично (наприклад, кілька разів на рік, не як основне джерело доходу), її не вважають кредитною установою, і вона не повинна виконувати ці вимоги. У разі сумнівів рекомендується юридична консультація або подання запиту на індивідуальну інтерпретацію.

3. Закон про споживчий кредит - Обов'язки небанківських кредиторів

Якщо кредит відповідає визначенню споживчого кредиту (кредитна угода/кредит споживачеві для особистих цілей), на нього повністю поширюється Закон про споживчий кредит, незалежно від статусу кредитної установи.

Основні обов'язки компанії як кредитора:

- Провести оцінку платоспроможності (стаття 9а UKK) – обов'язкова позитивна оцінка перед укладанням угоди.

- Надати споживачеві інформаційну форму (стандартизована форма з APR, витратами, умовами).
- Укласти угоду на стійкому носії (в письмовій або електронній формі).
- Право споживача на відмову від угоди протягом 14 днів.
- Ліміти на витрати, не пов'язані з відсотками (макс. 25% від суми кредиту + 30% на рік, загальний ліміт 100%).
- Заборона на пролонгації та інші практики, що збільшують борг.

Порушення цих зобов'язань може призвести до безкоштовних кредитних санкцій (повернення лише основної суми) або штрафів з боку UOKiK/KNF.

4. Податкові аспекти

4.1. Податок на цивільно-правові угоди (ПДВ)

- Ставка: 0,5% від суми кредиту (стаття 7(1)(4) Закону про ПДВ).
- Податник: позичальник (фізична особа).
- Обов'язок: подати декларацію РСС-3 та оплатити протягом 14 днів з моменту укладання угоди.
- Роль компанії: немає обов'язку звітування, але бажано проінформувати позичальника (щоб уникнути суперечок).

Виключення не застосовуються у випадку кредитів від небанківських компаній.

4.2. ПДВ

Послуга надання готівкових кредитів (включаючи стягнення відсотків) підлягає суб'єктивному звільненню від ПДВ (стаття 43(1)(38) Закону про ПДВ). ПДВ-рахунки не видаються, і відсотки не підлягають оподаткуванню ПДВ.

4.3. Податок на прибуток (СІТ)

Відсотки, отримані від позичальника, складають фінансовий дохід компанії (стаття 12(1)(1) Закону про СІТ). Оподатковуються за ставкою 9% (для малих платників) або 19%. Облік: дохід на дату нарахування відсотків (по методу нарахування) або при отриманні (по касовому методу).

5. Інші зобов'язання

5.1. AML / Протидія відмиванню грошей

Якщо компанія регулярно надає кредити (кредитна установа), вона є зобов'язаною установою і повинна:

- Впровадити процедури AML.
- Ідентифікувати клієнтів та вигодонабувачів.
- Оцінити ризики та повідомляти про підозрілі транзакції до GIIF.

Для епізодичних кредитів понад €15,000, застосовуються заходи фінансової безпеки (ідентифікація клієнта).

5.2. Документація та звітність

- Кредитний договір в письмовій формі (рекомендується для сум, що перевищують 1,000 PLN).
- Запис доходу від відсотків у KPiR або бухгалтерських книгах.
- Для більшого масштабу – звіти до KNF (для кредитних установ).

Резюме та рекомендації

Надання кредитів особам, не пов'язаним з компанією, можливе, але вимагає обережності – особливо з приводу споживчого кредиту. Епізодична діяльність не створює додаткових реєстраційних навантажень, тоді як професійна діяльність потребує коригувань для дотримання вимог кредитної установи. Бухгалтерські компанії повинні привернути увагу клієнтів до зобов'язань РСС з боку позичальника, належного обліку відсотків і потенційних ризиків UKK.

У разі сумнівів рекомендується отримати індивідуальну інтерпретацію від KAS або проконсультуватися з юристом, який спеціалізується на фінансовому праві.

Ключові цитати

- Закон від 12 травня 2011 року про споживчий кредит (консолідований текст, ISAP)
- Закон про податок на цивільно-правові угоди (стаття 7, актуальні ставки на 2026 рік, Посібник для підприємців)
- Сайт KNF: Сектор кредитних установ
- Закон про ПДВ (стаття 43(1)(38), звільнення фінансових послуг)
- Інтерпретації та галузеві статті: PoradnikPrzedsiębiorcy.pl, GOFIN.pl, Prawo.pl